

T. Kuczyński

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34

Telex: 816-436

BD/260/37/88

WOKÓŁ PROBLEMÓW "OKRĄGŁEGO STOŁU"

(Komunikat z badań opinii społecznej)

Wrzesień 1988 r.

Charakteryzując klimat społeczny w okresie przygotowań do "okrągłego stołu" badany w dniach 17-22 września '88 trzeba zwrócić uwagę na jednoznacznie krytyczne oceny stanu aktualnego i powszechne opowiadanie się za spokojem i poprawą warunków bytowych przy jednoczesnej sporej dezorientacji opinii społecznej w zjawiskach politycznych zachodzących w kraju. Wyrazem tej dezorientacji było częste powstrzymywanie się respondentów od wyrażania swego zdania w odpowiedzi na wiele pytań zadanych podczas sondażu. Było tak nie tylko przy ocenie trudnego ze swej natury problemu niezbędności udziału L. Wałęsy w wygaszeniu strajków sierpniowych - prawie 50% powstrzymało się od wyrażenia swego sądu, ale i w przypadku wielu innych spraw. Dotyczy to zwłaszcza szans powodzenia "okrągłego stołu" (32% odpowiedzi "trudno powiedzieć"), rzeczywistych chęci opozycji i władz, osiągnięcia porozumienia w trakcie rozmów przy "okrągłym stole" (odpowiednio 31 i 29%), przewidywań co do zmian w kraju w wyniku podjętych tam ustaleń (21%) czy wreszcie osobistego stosunku do legalizacji "Solidarności" (23%). Trzeba zauważyć, że badani stosunkowo często powstrzymywali się też od przewidywania kierunku rozwoju sytuacji politycznej i gospodarczej (ponad 20% wobec ok. 15% np. w maju '88) oraz sytuacji w najbliższych miesiącach (25%).

Przechodząc do ocen i preferencji wyrażanych przez zdecydowaną w swych poglądach część badanych, można mówić o przewadze umiarkowanego optymizmu w związku z "okrągłym stołem". Około połowy badanych wierzyło w powodzenie rozmów i wyrażało ostrożne przewidywania - bez pewności ich ziszczenia się lub nadzieje (te rzadziej), że w wyniku rozmów przy okrągłym stole zajdą pozytywne zmiany w kraju, od 1/5 do 1/4 miało wątpliwości, a reszta nie potrafiła się wypowiedzieć na temat przebiegu i następstw rozmów.

Ocena szans powodzenia "okrągłego stołu" - rozmów rządu z opozycją

Zdecydowanie istnieją	6,6	} 47,5%
Raczej istnieją	40,9	
Raczej nie istnieją	17,5	} 20,6%
Zdecydowanie nie istnieją	3,1	
Trudno powiedzieć	31,9%	

Odpowiedzi na pytanie o zmiany w kraju w wyniku rozmów "okrągłego stołu"

Jest nadzieja, że coś się zmieni na lepsze	18,8	} 56,8%
Może coś zmieniać, ale nie jest to takie pewne	38,0	
Nic to nie da	13,3%	
Będą zmiany na gorsze	0,8%	
Nie będzie żadnych poważnych rozmów, skończy się na zapowiedziach	6,9%	
Mam inny pogląd na ten temat	0,9%	
Trudno powiedzieć	21,2%	

Przewidywania co do zmian w kraju w wyniku rozmów przy "okrągłym stole" dotyczą głównie sfery politycznej i ideologicznej (40%), osobiste oczekiwania zaś - społeczno-bytowej (61%). Oto najczęstsze wypowiedzi (dane w procentach):

	<u>Przewidywania</u>	<u>Oczekiwania</u>
Trudno powiedzieć	29,5	7,3
Nic się nie zmieni, nie wierzę w zmiany, tylko puste słowa	17,2	12,1
Szczegółowe propozycje zmian w systemie politycznym, np. rewizja zasady kierowniczej roli PZPR, koalicyjność partii, dopuszczenie innych partii, ugrupowań do władzy, współuczestnictwo opozycji we władzy, w rządzie, rozszerzenie bazy rządzenia, gremiów rządzących, ich większa różnorodność	5,4	4,0
Poprawa zaopatrzenia, więcej towarów na rynku, stabilizacja rynku	4,9	19,9
Zmiana rządu, składu rządu, kierownictwa politycznego	4,2	2,5
Poprawa sytuacji gospodarczej, stabilizacja gospodarki, zmiany w kierowaniu i zarządzaniu gospodarką - ogólnie	4,0	11,7
Spokój społeczny, poprawa sytuacji politycznej, stabilizacja sytuacji, zmniejszenie napięć społecznych, zaniechanie strajków	3,5	7,9
Stabilizacja cen, zahamowanie wzrostu cen, opanowanie drożyzny	3,4	7,6
Legalizacja opozycji, uwzględnianie zdania opozycji przez rząd, rząd będzie liczył się z opozycją	3,4	1,3

Ogólne przekonanie, że będzie wiele zmian na lepsze	3,4	5,7
Demokracja, demokratyczne wybory, demokratyzacja, swobody polityczne, swobody i wolności obywatelskie	3,3	2,3
Lepszy skład rządu: mądrzy, krytyczni ludzie w rządzie, lepsi politycy w rządzie, może będą lepiej rządzić	2,7	3,1
Poprawa warunków materialnych ludzi, wzrost stopy życiowej, zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, wzrost rent i emerytur	2,3	17,0
Porozumienie społeczne, zgoda społeczna - ogólne hasło	2,2	1,4
Zwiększenie zarobków, możliwość wysokich zarobków, wyższe zarobki	1,0	5,4
Opanowanie inflacji: wzrostu cen i płac, umocnienie złotówki	0,6	3,3

Mniej więcej połowa respondentów wierzy, że władza i opozycja chcą rzeczywiście zawrzeć porozumienie. Ufność w intencje opozycji jest nieco większa niż w intencje władz (odpowiednio 53 i 48% uważa, że każda ze stron dąży do porozumienia). Na podstawie wypowiedzi na temat intencji obu stron można powiedzieć, że prawie połowa badanych patrzy na rokowania optymistycznie: uważa, że i jedni, i drudzy będą dążyć do porozumienia (35%) lub ufa jednej ze stron, a nie ma zdania o stanowisku drugiej (14%). Około 1/4 wyraża obawy mówiąc, że zarówno władza (12%), jak i opozycja (7%) nie odwzajemni zaufania partnera lub że obie nie są zainteresowane rozmowami (9%). Nie ma zdania o intencjach obu stron 21%.

Ocena dążeń władzy do porozumienia z opozycją
(dane w procentach)

Zdecydowanie dąży	7,2	} 47,7
Raczej dąży	40,5	
Raczej nie dąży	18,8	} 23,0
Zdecydowanie nie dąży	4,2	
Trudno powiedzieć	29,3	

Ocena dążeń opozycji do porozumienia z władzą
(dane w procentach)

Zdecydowanie dąży	9,0	} 53,2
Raczej dąży	44,2	

Raczej nie dąży	12,5	}	15,3
Zdecydowanie nie dąży	2,8		
Trudno powiedzieć	31,5		

Opinie o intencjach władzy i opozycji

(dane w procentach)

Obie strony chcą porozumienia	34,8
Jedna ze stron chce porozumienia, brak zdania o chęciach drugiej	14,1
Władza nie chce porozumienia, opozycja chce	11,6
Opozycja nie chce porozumienia, władza chce	5,4
Obie strony nie chcą porozumienia	8,7
Jedna ze stron nie chce porozumienia, brak zdania o chęciach drugiej	3,7
Brak zdania o chęciach obu stron	21,4

Przeważa opinia (50,1%), że w wyniku rozmów "okrągłego stołu" powinna być reaktywowana "Solidarność". Zróżnicowane są preferencje co do jej charakteru. Wśród opowiadających się za legalizacją dominuje radykalizm polityczny - przekonanie, że powinien to być tak jak w 1981 roku nie tylko związek zawodowy, ale także ruch społeczny (30% tej kategorii badanych, co stanowi 14% ogółu) czy zgoła opozycyjna partia polityczna mająca możliwość ubiegania się o pełnię władzy (odpowiednio 30 i 11%). Za ograniczeniem się do funkcji związku zawodowego jest 29% zwolenników legalizacji "Solidarności" (14% ogółu badanych). Małą popularnością cieszą się propozycje nadania jej charakteru politycznego w ramach aktualnego systemu, stowarzyszenia (8%) czy partii koalicyjnej współpracującej z PZPR (10%).

Osobisty stosunek do ponownego zalegalizowania "Solidarności" niezależnie od jej charakteru

(dane w procentach)

Zdecydowanie popieram	17,5	}	50,1
Raczej popieram	32,6		
Raczej nie popieram	15,5	}	27,1
Zdecydowanie nie popieram	11,6		
Trudno powiedzieć	22,6		

Charakter "Solidarności" postulowany przez osoby
opowiadające się za jej reaktywowaniem

(dane w procentach)

Związek zawodowy i ruch społeczny jak w 1981 roku	29,8
Związek zawodowy bez prowadzenia działalności politycznej	28,6
Klub, stowarzyszenie polityczne, w przyszłości partia polityczna	8,2
Partia polityczna uczestnicząca w sprawowaniu władzy w ramach obecnego systemu politycznego z kierowniczą rolą PZPR	9,6
Partia polityczna opozycyjna, mająca możliwość ubiegania się o pełnię władzy	22,9
Trudno powiedzieć	0,6

Wiara w powodzenie rozmów przy "okrągłym stole" to częstsze poparcie legalizacji "Solidarności", ograniczającej się do funkcji związku zawodowego, natomiast brak takiej wiary to częstsze przekonanie, że w ogóle nie należy jej legalizować, a także legalizować w formie ruchu społecznego lub opozycyjnej partii politycznej. Nadzieja na korzystne zmiany to bardzo powszechne postulowanie reaktywowania "Solidarności", brak zaś nadziei to nieco częstsze przekonanie, że "Solidarności" nie należy reaktywować (tab. 1). Potwierdza się znana prawidłowość, że przeciw kompromisowi są ci, którzy nie widzą potrzeby zmian lub chcieliby osiągnąć maksymalne cele.

Zmienne polityczne i społeczno-demograficzne znacznie różnicują poglądy respondentów. Zamieszkujący na wsi i w małych miastach, nie należący przed 13 grudnia '81 do żadnego związku zawodowego, o podstawowym wykształceniu, oceniający swoje warunki materialne jako złe i starsi wiekiem rzadziej deklarują wiarę w powodzenie rozmów i ich korzystne następstwa, częściej przy tym uchylają się od wyrażania zdania na ten temat. Najmłodsi respondenci częściej niż pozostałe grupy wiekowe manifestują niewiarę w rozmowy, wiarę zaś - mieszkańcy dużych miast i członkowie PZPR. O pozytywnym stosunku opozycji do tych rozmów rzadziej mówią mieszkańcy miast, najstarsi wiekiem, osoby o wykształceniu podstawowym i najlepiej oceniający swoją sytuację materialną.

Tabela 1

w procentach

Ocena szans powodzenia rozmów i przewidywania co do zmiany w ich wyniku	Respondenci					
	opowiadający się					nie mający zdania
	za reaktywowaniem "Solidarności" w formie				przeciw reaktywowaniu "Solidarności"	
	ruchu społecznego i związku zawodowego	tylko związku zawodowego	klubu lub partii koalicyjnej	partii opozycyjnej		
<u>Szanse powodzenia rozmów</u>						
Zdecydowanie istnieją	12,0	22,0	17,0	14,0	18,0	15,0
Raczej istnieją	19,0	17,0	9,0	12,0	27,0	16,0
Raczej nie istnieją	13,0	10,0	6,5	18,0	41,0	11,5
Zdecydowanie nie istnieją	25,5	8,5	8,5	17,0	28,0	13,0
Trudno powiedzieć	11,0	12,0	8,0	6,0	21,0	42,0
<u>Przewidywania co do zmian w wyniku rozmów</u>						
Jest nadzieja, że coś się zmieni na lepsze	20,0	21,0	11,0	11,0	21,0	16,0
Może coś się zmieni, ale nie jest to takie pewne	17,0	15,0	11,5	12,5	29,0	15,0
Nic się nie zmieni	12,0	13,0	6,5	16,0	37,0	16,0
Nie będzie poważnych rozmów, skończy się na zapowiedziach	16,5	11,0	7,0	16,5	31,0	18,0
Trudno powiedzieć	9,0	10,0	5,0	4,0	21,5	50,0

Respondenci z tych grup najczęściej powstrzymują się od wyrażania opinii. Najwięcej zastrzeżeń do intencji opozycji mają członkowie PZPR i należący przed 13 grudnia '81 do innych niż "Solidarność" związków. Grupy te częściej przypisują władzy chęć porozumienia przy "okrągłym stole". Osoby z wykształceniem wyższym i zasadniczym zawodowym, a więc inteligencja i wykwalifikowani robotnicy oraz oceniający swoje warunki jako złe częściej opowiadają się za reaktywaniem "Solidarności" w formie jak w 1981 roku lub w charakterze partii opozycyjnej. Najbardziej radykalni w swoich oczekiwaniach są członkowie b. "Solidarności". Szczegóły zróżnicowań w aneksie.

Ostrożny optymizm badanych co do szans powodzenia i efektów "okrągłego stołu" znajduje potwierdzenie w ich poglądach na aktualną i przyszłą sytuację w kraju. Nie uległy co prawda zmianie bardzo krytyczne od wielu miesięcy oceny sytuacji politycznej i gospodarczej, ale przybyło nieco optymizmu w przewidywaniu kierunków jej rozwoju, rzadziej mówi się o pogorszeniu. Jednakże większość badanych sądzi, że najbliższe miesiące nie będą spokojne.

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi respondentów na pytanie o szanse powodzenia rozmów "okrągłego stołu"		
	istnieją	nie istnieją	trudno powiedzieć
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	44,0	18,0	38,0
Miasto:			
do 50	47,0	22,0	30,0
51-500	53,0	18,5	29,0
ponad 500 tys.mieszkańców	46,0	31,5	23,0
<u>Wiek</u>			
Do 29	46,0	26,0	29,0
30-39	51,0	21,0	28,0
40-59	50,0	20,5	30,0
60 lat i więcej	42,0	15,0	43,5
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	40,0	15,0	43,5
Zasadnicze zawodowe	53,0	17,0	30,0
Średnie	51,0	23,0	26,0
Wyższe niż średnie	47,0	36,5	17,0
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	51,5	22,0	15,5
Nie należący	46,0	20,0	34,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>			
Należący do:			
- "Solidarności"	49,0	22,0	29,0
- innych związków	56,0	23,0	21,0
Nie należący do żadnych związków	44,0	20,0	36,0
<u>Własne warunki materialne</u>			
Złe	46,0	25,0	29,0
Raczej złe	43,0	19,0	38,0
Średnie	48,0	20,0	31,0
Dość dobre	50,0	24,0	27,0
Dobre	55,5	17,0	27,0

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie o osobiste oczekiwania co do zmian w kraju w wyniku rozmów przy "okrągłym stole"				
	nadzieja na zmiany na lepsze	przewidywanie zmian, ale brak pewności	brak zmian	do poważnych rozmów nie dojdzie	brak zdania i inne
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	19,0	33,0	14,0	7,0	26,0
<u>Miasto:</u>					
do 50	19,0	41,0	13,0	7,0	18,0
51-500	20,0	42,0	10,0	6,0	21,0
ponad 500 tys. mieszkańców	14,0	40,0	18,0	8,0	18,0
<u>Wiek</u>					
Do 29	20,0	42,0	15,0	7,0	16,0
30-39	17,0	41,0	14,0	9,0	18,0
40-59	22,0	38,0	11,0	8,0	18,0
60 lat i więcej	16,0	30,0	14,0	3,5	35,0
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	15,0	33,0	13,0	5,0	32,0
Zasadnicze zawodowe	22,0	37,0	12,0	6,0	23,0
Średnie	20,0	43,0	14,0	9,0	14,0
Wyższe niż średnie	21,0	41,0	14,0	10,0	13,0
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	30,0	42,0	6,0	8,0	12,0
Nie należący	18,0	37,5	14,0	7,0	23,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	21,0	37,5	13,0	9,0	20,0
- innych związków zawodowych	23,5	40,0	13,0	6,0	19,0
Nie należący do żadnych związków	17,0	38,0	14,0	6,0	26,0
<u>Własne warunki materialne</u>					
Złe	17,0	42,0	14,0	7,0	19,0
Raczej złe	15,0	33,0	14,5	9,0	28,0
Średnie	20,0	38,0	14,0	7,0	21,0
Dość dobre	23,0	40,0	11,0	4,0	21,5
Dobre	23,0	43,0	10,0	6,0	18,0

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Respondenci				
	przewidujący w wyniku rozmów zmiany w sferze			nie przewidujący żadnych zmian	nie mający zdania
	polityki i ideologii	społeczno-bytowej	gospodarczej		
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	35,0	16,0	8,0	16,0	33,5
Miasto:					
do 50	40,0	14,0	9,0	20,0	24,0
51-500	44,0	14,5	11,0	17,0	29,0
ponad 500 tys.mieszkańców	42,0	15,0	9,0	18,5	26,0
<u>Wiek</u>					
Do 29	38,0	19,0	10,0	19,0	26,0
30-39	43,0	13,0	11,0	17,0	28,0
40-59	43,5	15,0	10,0	17,5	27,0
60 lat i więcej	31,0	14,0	5,0	14,0	39,0
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	28,5	17,0	6,0	17,0	38,0
Zasadnicze zawodowe	40,0	17,0	9,0	17,0	29,0
Średnie	42,0	15,0	11,0	16,0	25,0
Wyższe niż średnie	62,0	9,0	16,0	23,0	17,0
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	62,0	10,0	11,5	10,0	19,0
Nie należący	37,0	16,0	9,0	18,0	30,5
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	50,0	14,0	14,0	19,0	23,0
- innych związków	46,0	15,0	11,5	16,0	25,0
Nie należący do żadnych związków	34,0	16,0	7,0	17,0	33,0
<u>Własne warunki materialne</u>					
Złe	43,0	17,0	14,0	19,0	26,0
Raczej złe	34,0	14,0	10,0	21,0	28,5
Średnie	39,0	15,0	8,0	16,5	31,5
Dość dobre	50,0	16,0	10,0	10,0	25,0
Dobre	43,0	20,0	9,0	14,5	29,0

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Respondenci				
	oczekujący w wyniku rozmów zmian w sferze			nie oczekujący zmian	nie mający zdania
	polityki i ideologii	społeczno-bytowej	gospodarczej		
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	30,0	58,0	26,0	12,0	10,0
Miasto:					
do 50	38,0	66,5	22,0	10,0	5,0
51-500	31,5	66,5	22,0	12,0	8,0
ponad 500 tys. mieszkańców	51,0	51,0	25,5	17,0	3,0
<u>Wiek</u>					
Do 29	33,0	69,0	24,0	17,0	5,0
30-39	41,0	58,0	26,0	11,0	8,0
40-59	38,0	58,0	27,0	9,5	6,0
60 lat i więcej	27,0	61,0	18,0	11,0	10,0
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	27,0	70,0	17,0	9,0	10,0
Zasadnicze zawodowe	31,0	61,0	24,0	14,0	8,0
Średnie	37,0	59,0	29,0	13,5	5,0
Wyższe niż średnie	60,0	41,0	33,0	15,0	4,0
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	54,0	42,0	43,0	8,0	5,0
Nie należący	33,0	63,0	22,0	12,0	7,5
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	41,0	59,5	29,0	12,0	6,0
- innych związków zawodowych	41,0	58,0	27,0	11,0	8,0
Nie należący do żadnych związków	31,0	62,0	22,0	12,0	8,0
<u>Własne warunki materialne</u>					
Złe	35,0	72,0	23,0	12,5	2,0
Raczej złe	30,0	63,0	23,0	13,0	7,0
Średnie	36,5	61,0	22,5	11,0	9,0
Dość dobre	38,0	52,0	31,0	12,0	6,0
Dobre	36,0	44,0	31,0	12,0	10,0

Tabela 5

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi respondentów na pytanie o intencje władzy		
	chce porozumienia	nie chce porozumienia	trudno powiedzieć
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	46,0	18,0	36,0
Miasto:			
do 50	50,0	24,0	26,0
51-500	50,0	23,0	27,0
ponad 500 tys. mieszkańców	45,0	35,0	20,0
<u>Wiek</u>			
Do 29	45,0	24,0	30,0
30-39	48,0	27,0	26,0
40-59	49,0	23,0	27,0
60 lat i więcej	48,0	15,0	36,5
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	46,0	17,0	37,0
Zasadnicze zawodowe	52,0	22,0	26,0
Średnie	45,0	28,0	27,0
Wyższe niż średnie	49,5	31,0	19,0
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	61,5	22,0	17,0
Nie należący	46,0	23,0	31,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>			
Należący do:			
- "Solidarności"	43,0	35,0	23,0
- innych związków	55,0	22,0	23,0
Nie należący do żadnych związków	48,0	19,0	33,5
<u>Własne warunki materialne</u>			
Złe	37,0	30,0	33,0
Raczej złe	43,0	27,0	29,0
Średnie	49,0	31,0	30,0
Dość dobre	44,0	21,0	25,0
Dobre	62,0	13,0	25,5

Tabela 6

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi respondentów na pytanie o intencje opozycji		
	chce porozumienia	nie chce porozumienia	trudno powiedzieć
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	49,0	13,0	38,0
Miasto:			
do 50	52,5	17,0	31,0
51-500	58,0	15,0	27,0
ponad 500 tys. mieszkańców	55,0	22,0	23,0
<u>Wiek</u>			
Do 29	55,0	14,0	31,0
30-39	57,0	18,0	25,0
40-59	52,0	17,0	30,0
60 lat i więcej	46,0	11,0	42,0
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	48,5	10,0	42,0
Zasadnicze zawodowe	60,5	14,0	26,0
Średnie	53,5	18,0	29,0
Wyższe niż średnie	53,0	28,0	20,0
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	40,0	32,5	28,0
Nie należący	55,0	13,0	32,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>			
Należący do:			
- "Solidarności"	63,0	14,0	22,0
- innych związków	47,0	21,0	32,0
Nie należący do żadnych	51,0	14,0	35,0
<u>Własne warunki materialne</u>			
Złe	55,0	18,0	27,0
Raczej złe	56,0	12,0	31,0
Średnie	42,5	15,0	32,5
Dość dobre	53,0	15,5	32,0
Dobre	44,5	23,0	33,0

Tabela 7

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi respondentów na pytanie o osobisty stosunek do reaktywowania "Solidarności"				
	zdecydowanie	raczej	zdecydowanie	raczej	trudno powiedzieć
	pozytywny		negatywny		
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	16,0	36,0	13,5	8,5	26,0
<u>Miasto:</u>					
do 50	15,5	35,0	18,0	11,0	21,0
51-500	20,0	28,0	15,0	16,0	21,0
ponad 500 tys.mieszkańców	19,0	31,0	19,0	12,5	18,5
<u>Wiek</u>					
Do 29	21,0	35,0	15,0	8,0	21,0
30-39	18,0	35,5	17,0	13,0	17,0
40-59	19,0	32,0	15,0	13,0	21,0
60 lat i więcej	11,0	28,0	14,5	12,0	35,0
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	15,0	31,0	13,0	9,0	32,0
Zasadnicze zawodowe	17,0	37,0	17,0	10,0	19,0
Średnie	19,0	30,5	17,0	15,0	19,0
Wyższe niż średnie	20,0	34,0	17,0	15,0	13,0
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	12,0	30,0	22,0	26,0	9,5
Nie należący	18,0	33,0	15,0	10,0	24,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	29,0	38,0	13,0	6,0	13,0
- innych związków	12,0	28,0	19,0	21,0	19,0
Nie należący do żadnych związków	15,0	32,0	15,0	11,0	27,0
<u>Własne warunki materialne</u>					
Złe	23,0	34,0	15,0	11,0	17,0
Raczej złe	19,0	32,0	14,0	10,0	25,0
Średnie	16,0	33,0	16,0	10,0	24,0
Dość dobre	19,0	33,0	14,0	15,0	18,5
Dobre	11,0	31,0	20,0	21,0	17,0

Tabela 8

w procentach

Charakterystyka badanych	Respondenci					
	opowiadający się za:					nie mający zdania
	reaktywowaniem "Solidarności" w formie				niereaktywowaniem "Solidarności"	
	ruchu społecznego i związku zawodowego	tylko związku zawodowego	klubu lub partii koalicyjnej	partii opozycyjnej		
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	15,0	16,0	9,0	11,0	22,0	26,5
<u>Miasto:</u>						
do 50	12,0	14,0	11,0	13,0	28,5	21,5
51-500	19,0	12,0	7,0	10,0	31,0	21,0
ponad 500 tys. mieszkańców	11,0	14,0	10,0	14,0	31,5	19,0
<u>Wiek</u>						
Do 29	19,0	12,0	10,0	15,0	23,0	21,0
30-39	14,5	14,5	10,0	15,0	30,0	17,0
40-59	14,0	16,0	10,0	10,0	28,0	22,0
60 lat i więcej	12,0	15,0	6,0	5,5	26,0	35,0
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	16,0	15,0	7,0	7,0	22,0	33,0
Zasadnicze zawodowe	17,0	15,0	9,5	12,5	27,0	19,0
Średnie	13,5	14,0	10,0	11,5	31,0	19,0
Wyższe niż średnie	11,0	10,0	10,0	23,0	32,0	13,5
<u>Przynależność do PZPR</u>						
Należący	5,0	14,0	10,0	12,0	48,0	10,0
Nie należący	16,0	14,0	9,0	11,0	25,0	25,0
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 XII 1981 r.</u>						
Należący do:						
- "Solidarności"	22,0	19,0	12,0	14,0	19,0	14,0
- innych związków	7,0	15,0	9,0	9,0	40,0	20,0
Nie należący do żadnych związków						
	15,0	13,0	8,0	11,0	26,0	27,0
<u>Własne warunki materialne</u>						
Złe	13,0	11,0	12,0	20,0	26,0	17,0
Raczej złe	15,0	12,0	11,0	13,0	24,0	25,0
Średnie	16,0	16,0	7,5	9,0	26,0	25,0
Dość dobre	14,0	21,0	6,0	11,0	29,0	19,0
Dobre	12,0	11,0	10,0	8,0	41,0	18,0